

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 313/06
11.05.2006. година
Београд

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Соње Бркић, Споменке Зарић, Слађане Накић-Момировић, и Николе Станојевића, чланова већа, у парници тужиоца АА, правног следбеника сада покојног ПП, кога заступа АБ адвокат, против туженог ББ кога заступа БВ, адвокат, ради враћања стеченог без основа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Округног суда у Београду Гж.8232/05 од 31.8.2005. године, у седници одржаној дана 11.5.2006. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Округног суда у Београду Гж.8232/05 од 31.8.2005. године и пресуда Петог општинског суда у Београду П.3030/03 од 26.10.2004. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Округног суда у Београду Гж.8232/05 од 31.8.2005. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Петог општинског суда у Београду П.3030/03 од 26.10.2004. године којом је обавезан тужени да тужиоцу плати 670.746,00 динара са законском затезном каматом од 4.7.2001. године до исплате и накнади му трошкове поступка у износу од 36.800,00 динара.

Против ове правоснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 386. раније важећег Закона о парничном поступку (ЗПП) који се примењује на основу члана 419. став 1. и 4. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр.125/04) и нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је син сада покојног ПП, а тужени је био његов пасторак. Сада покојни ПП је 1991. године закључио брак са мајком туженог, а стан ВВ (површине 39м²) на коме је био носилац станарског права откупио је 15.6.1992. године. Уговор о доживотном издржавању отац тужиоца и мајка туженог закључили су, као примаоци издржавања са туженим - као даваоцем издржавања, дана 13.7.1993. године пред Другим општинским судом у Београду (ЗР.939/93). Предмет овог уговора о доживотном издржавању био је наведени стан. Примаоци издржавања су се касније преселили у стан туженог, који се налази у дворишту куће туженог, а потом је наведени стан - који је предмет уговора о доживотном издржавању, отуђен. Уговор о купопродаји овог стана закључен је 12.5.2001. године са трећим лицем, с тим што је претходно дана 17.4.2001. године био закључен и предуговор по основу кога је примљена капара. Продавац по том уговору био је сада покојни ПП, а на основу овлашћења овереног пред судом, уговор је у његово име потписао тужени. На основу овлашћења за пријем новца тужени је примио од купца тог стана и капару од 5.000,00 ДЕМ, а потом и остатак купопродајне цене од још 45.000,00 ДЕМ, приликом закључења уговора. Тужени је од капаре дао сада покојном ПП 500,00 ДЕМ, а од примљене цене 6.500,00 ДЕМ, укупно 7.000,00 ДЕМ. Даном 4.7.2001. године сада покојни ПП је тужбом захтевао исплату купопродајне цене у целини (50.000,00 ДЕМ) и напустио стан у коме је становао са мајком туженог, а она је преминула непосредно после тога 14.7.2001. године. Сада покојни Илија преминуо је 21.5.2003. године.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужени задржао купопродајну цену за продати стан прималаца издржавања, без правног основа, да се ради о брачној тековини прималаца издржавања (са подједнаким уделима) и да је тужени у обавези да половину задржаног износа конвертованог у динаре и то износ од 640.746,00 динара врати тужиоцу са затезном каматом од подношења тужбе 4.7.2001. године до исплате.

Ревизијом туженог се основано указује да су разлози нижестепених судова о одлучном чињеницама - обиму враћања стеченог без основа, нејасни и противречни и да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

Наиме, нижестепени судови су пропустили да утврде да ли је и када је уговор о доживотном издржавању престао да производи правно дејство и каква је била права воља уговарача, обзиром да је отуђење предмета тог уговора извршено током трајања уговора о доживотном издржавању, те да ли је уговор о доживотном издржавању због тога био новелиран у погледу предмета обавезе прималаца издржавања према даваоцу издржавања, околности у погледу његовог извршавања од стране туженог као и околности у погледу извршавања уговора од стране туженог и после отуђења стана.

Осим тога, уколико је тужени задржао примљену купопродајну цену од продатог стана без правног основа и уколико је дужан да врати тужиоцу, као универзалном сукцесору, сада покојног ПП, део који држи без правног основа у смислу члана 210. ЗОО, било је неопходно расправити да ли тужени има право да задржи и део од овог износа на име плаћања откупне цене овог стана, ако је стан био откупљен његовим средствима 15.6.1992. године, пре ступања на снагу Закона о становању, у време кад је откуп стана у друштвеној односно државној својини био факултативан, а откупна цена већа од оне која се после ступања на снагу Закона о становању утврђивала као откупна.

Кад се враћа оно што је стечено без основа морају се, у смислу члана 214. ЗОО вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавестан од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева.

Имајући у виду да је купопродајна цена била плаћена у девизама и да је и после доношења Закона о девизном пословању ("Службени лист СРЈ", бр. 23/02) забрањено плаћање у иностраној валути, у случајевима изван круга законом допуштених изузетака, тужилац би имао право да од туженог захтева враћање стеченог без основа у динарској противвредности у време исплате у смислу члана 395. ЗОО. То значи да поверилац не може једнострано извршити конверзију доспелог девизног дуга у супротности са чланом 395. ЗОО који допушта могућност извршења новчане обавезе у иностраној валути исплатом њене динарске противвредности према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе.

Конверзија девизног дуга се може захтевати само по важећем курсу на дан испуњења, а то је дан када се стварно врши ефективно плаћање девизног дуга, па је само тог дана, а не и пре извршења исплате, допуштена конверзија девизног у динарско потраживање под условом да споразумом странака није другачије одређено.

Како су нижестепени судови пропустили да утврде све битне околности које су по оцени Врховног суда од значаја за закључак о основаности захтева тужиоца и основаност захтева тужиоца оцене и према наведеним прописима, Врховни суд је на основу члана 394. став 1. у вези члана 395. став 2. ЗПП укинуо нижестепену пресуду и одлучио као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити речене недостатке у изложеном смислу употпунити чињенично стање и донети закониту и правилну одлуку.

Председник већа-судија,

Снежана Андрејевић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

сд